

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY

Příloha

k usnesení vlády
ze dne 4. května 2009 č. 568

Stanovisko

vlády k návrhu ústavního zákona, kterým se mění a doplňuje ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk č. 795)

Vláda na jednání své schůze dne 4. května 2009 projednala a posoudila návrh ústavního zákona, kterým se mění a doplňuje ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk č. 795), a vyjádřila s tímto návrhem **nesouhlas**.

1. Vláda především konstatuje, že předložený návrh je obsahově totožný s návrhem ústavního zákona, kterým se mění a doplňuje ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk č. 146/0), s nímž vláda už v minulosti vyslovila nesouhlas, a to na své schůzi dne 12. března 2007 a který byl posléze zamítnut Poslaneckou sněmovnou dne 25. dubna 2007. V podstatných částech proto lze zopakovat připomínky, které byly vládou k uvedenému návrhu uplatněny, neboť tyto připomínky nejsou ani v nově předkládaném návrhu nikterak zohledněny.

2. Ústava České republiky (dále jen „Ústava“) je vzhledem ke své preambuli a základním ustanovením, uvedeným v hlavě první, ucelený a konzistentní celek, kdy v případě jeho dílčích novelizací je nutné přihlídnout ke všem souvisejícím ustanovením; předložený návrh ústavního zákona je s touto zásadou v rozporu, neboť zejména

a) podle čl. 23 odst. 3 Ústavy je slib složený poslancem nebo senátorem formulován tak, že jeho mandát musí být vykonáván v zájmu všeho lidu a podle jeho nejlepšího vědomí a svědomí; navržená právní úprava by ve svých důsledcích tento princip výrazně narušila a neúměrně by posílila vliv politických stran, včetně vlivu těch jejich představitelů, kteří nebyli zvoleni za poslance nebo senátora,

b) podle čl. 26 Ústavy poslanci a senátoři vykonávají svůj mandát v souladu se svým slibem a nejsou přitom vázáni žádnými příkazy; ze znění tohoto ustanovení je zřejmé, že poslanec nebo senátor je v prvé řadě vázán svým slibem, učiněným podle výše citovaného ustanovení, nikoliv vazbou na svou politickou příslušnost či stranickými pokyny,

c) podle čl. 9 odst. 2 Ústavy je změna podstatných náležitostí demokratického právního státu nepřípustná; s tímto ustanovením souvisí rovněž čl. 3 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, podle něhož nikomu nesmí být způsobena újma na právech pro uplatňování jeho základních práv a svobod, tj. i jeho politické smýšlení, čl. 15 Listiny základních práv a svobod, zaručující svobodu myšlení a svědomí a v neposlední řadě čl. 22 Listiny základních práv a svobod, podle něhož zákonná úprava všech politických práv a svobod a její výklad musí umožňovat a ochraňovat svobodnou soutěž politických sil v demokratické společnosti; navržená právní úprava, fakticky spočívající v postihu změny politického smýšlení, je s touto ústavní zásadou v rozporu.

3. Navržená právní úprava nezpracovává do Ústavy žádnou hmotněprávní podmínku pro rozhodnutí o zániku funkce poslance nebo senátora, zakládá pouze příslušnost k rozhodování Nejvyššímu správnímu soudu. Nejvyšší správní soud by tak vzhledem k navržené právní úpravě neměl jednak o čem rozhodovat, a navíc by taková právní úprava byla v rozporu s hlavou čtvrtou Ústavy, neboť by ve svých důsledcích znamenala nepřípustnou politizaci justice, kdy nezávislý soud by byl nucen v řízení zkoumat důvody a pohnutky konkrétního poslance nebo senátora, které zapříčinily, že svou politickou stranu opustil, popřípadě z ní byl vyloučen. Nezávislý soud by tak nepřípustně a protiústavně nahrazoval vlastní rozhodování politických stran týkající se jejich členů i politického programu.

4. Navržená právní úprava by dále ve svých důsledcích narušila samu podstatu správního soudnictví, která spočívá v přezkumu vydaných správních rozhodnutí, tj. v kontrole veřejné správy; navržená koncepce by dala soudu, naprosto v rozporu se zásadami soudnictví, oprávnění rozhodovat v podstatě jednostupňově o zániku mandátu poslance nebo senátora bez jakéhokoliv předchozího správního řízení.